

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ

Голова приймальної комісії
Ректор _____ С.Ф. Марова
«12» березня 2020р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступу на навчання
на базі диплома молодшого спеціаліста
для здобуття вищої освіти за освітнім ступенем
«БАКАЛАВР»
галузі знань **07 Управління та адміністрування**
спеціальності **073 Менеджмент**

Затверджено на засіданні
приймальної комісії.
Протокол № 4 від 10.03. 2020р.

Програма фахового вступного випробування для вступу на навчання на базі диплома молодшого спеціаліста для здобуття вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент

Укладачі:

Зав. кафедри менеджменту
виробничої та невиробничої сфери
д.держ.упр., професор

О.І. Черниш

Зав. кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної
та інноваційної діяльності
д.е.н., професор

В.В. Дятлова

Зав. кафедри туризму
та логістики
д.держ.упр., професор

А.В. Стойка

Зав. кафедри екологічного
менеджменту
д.держ.упр., професор

С.Ф. Марова

Зав. кафедри публічного
управління та адміністрування
д.е.н., доцент

А.О. Чечель

Рекомендовано на засіданні
кафедри менеджменту виробничої та
невиробничої сфери
протокол № __ від _____ 2020 р.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Поняття економіка. Економічна наука. Основні етапи розвитку економічної науки. Предмет економічної теорії. Мікроекономіка. Макроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка. Методи економічної теорії. Економічні категорії. Економічні закони. Функції економічної теорії. Взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками.

Тема 2. Виробничі можливості суспільства

Потреби. «Піраміда потреб» А. Маслоу. Благо. Види благ. Економічний закон зростання потреб. Взаємозв'язок потреб і виробництва. Економічні інтереси. Економічні ресурси. Класифікація економічних ресурсів. Основна суперечність економіки. Проблема вибору. Крива виробничих можливостей.

Тема 3. Економічна система суспільства

Економічна система. Основні елементи економічної системи. Продуктивні сили. Економічні відносини. Механізм господарювання. Система економічних відносин. Типи економічних систем. Перехідна економічна система. Власність як економічна категорія. Власність як юридична категорія. Суб'єкти та об'єкти власності.

Тема 4. Товарне виробництво

Теорії вартості та грошей. Натуральне виробництво. Товарне виробництво. Умови виникнення та існування товарного виробництва. Товар. Властивості товару. Теоретичні концепції виникнення грошей. Сутність грошей. Функції грошей та їх еволюція. Грошовий обіг. Грошова система. Типи грошових систем. Паперові гроші. Кредитні гроші. Електронні гроші.

Тема 5. Ринок як форма функціонування товарного господарства

Ринок. Умови виникнення ринкового господарства. Етапи формування ринку. Функції ринку. Суб'єкти ринку. Об'єкти ринку. Структура ринку. Класифікація ринків. Інфраструктура ринку. Функції інфраструктури ринку. Моделі переходу до ринку. Переваги ринкової економіки. Недоліки ринкової економіки.

Тема 6. Конкуренція та монополія в ринковій економіці

Конкуренція. Умови виникнення та існування конкуренції. Негативні риси конкуренції. Позитивні риси конкуренції. Конкурентноспроможність. Методи конкурентної боротьби. Види конкуренції. Монополія. Класифікація монополій. Природна монополія. Адміністративна монополія. Економічна монополія. Основні форми економічних монополій. Негативні наслідки монополізації. Антимонопольна політика. Основні завдання Антимонопольного комітету України.

Тема 7. Попит та пропозиція як елементи ринкових відносин

Ціноутворення. Попит. Закон попиту. Графік кривої ринкової попиту. Нецінові фактори впливу на попит. Пропозиція. Закон пропозиції. Графік кривої ринкової пропозиції. Нецінові фактори впливу на пропозицію. Ринкова рівновага. Ціна ринкової рівноваги. Функції ціни. Класифікація цін. Методи ціноутворення.

Тема 8. Витрати виробництва та прибуток

Підприємництво. Принципи підприємницької діяльності. Форми підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкти підприємництва. Підприємство (фірма). Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Зовнішні (явні) витрати. Внутрішні (неявні) витрати. Постійні витрати. Змінні витрати. Сукупні витрати. Суть прибутку. Теорії прибутку. Види прибутку. Норма прибутку. Функції прибутку. Економічна роль прибутку.

Тема 9. Суспільне відтворення продукту та доходу

Вимірювання обсягу національного виробництва Суспільне відтворення. Види суспільного відтворення: просте, звужене, розширене. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Методи обрахунку ВВП. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід (НД). Економічне зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне, інтенсивне, змішане. Показники економічного зростання. Чинники економічного зростання.

Тема 10. Циклічність економічного розвитку та його наслідки

Макроекономічна рівновага. Економічний цикл. Теорії циклічних коливань. Фази циклу. Економічна криза. Особливості сучасних економічних циклів і криз. Зайнятість. Безробіття. Види безробіття. Форми безробіття. Повна зайнятість. Рівень безробіття. Закон Оукена. Соціально-економічні наслідки безробіття. Інфляція. Причини інфляції. Види інфляції. Типи інфляції. Показники інфляції. Індекс цін (рівень інфляції). Темп інфляції. Соціально – економічні наслідки інфляції.

Тема 11. Економічна роль держави

Причини втручання держави в економіку. Державне регулювання економіки. Перерозподіл доходів. Податки. Система оподаткування. Принципи оподаткування. Методи оподаткування. Державний бюджет. Функції державного бюджету. Головні джерела надходжень до бюджету. Форми виплат із державного бюджету. Види економічної політики держави. Економічне регулювання. Адміністративне регулювання.

Тема 12. Світове господарство та форми міжнародних економічних відносин

Світове господарство. Етапи розвитку світового господарства. Міжнародний поділ праці. Суб'єкти світового господарства. Міжнародні економічні відносини. Міжнародний рух капіталів. Прямі інвестиції.

Портфельні інвестиції. Міжнародне науково–технічне співробітництво. Світова торгівля. Етапи розвитку міжнародної валютної системи. Курс валют. Конвертованість валюти.

Тема 13. Глобалізація світової економіки

Поняття глобалізація. Фактори глобалізації. Соціально-економічні передумови. Форми прояву глобалізації. Етапи глобалізації. Глобалізація економіки. Протиріччя глобалізації економіки. Класифікація глобальних проблем за сферами дії. Екологічна криза. Глобальні інформаційні проблеми. Передумови вирішення глобальних проблем.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/ С.Д. Дзюбик, О.С. Ривак. – К.: Знання, 2006. – 481 с.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2006. – 615с.
3. Мочерний С.В. Основи економічної теорії: Навчальний посібник/ С.В. Мочерний, О.А. Устенко. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 504 с.
4. Основи економічної теорії: Навч. посібник/ Авт. кол.: В'ячеслав Алексеєв, Ольга Андрусь, Марина Вербицька та ін.; За заг. ред. Петра Круша, Валентини Депутат, Світлани Тульчинської. – К.: Каравела, 2007. – 447 с.
5. Основи економічної теорії: Підручник / За заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2008. – 448 с.
6. Основи економічної теорії. Підручник. За заг. ред. Ю.В. Ніколенка. 3-тє вид. – К.: ЦУЛ, 2003. – 540с.
7. Ткаченко Н.О. Політична економія. Економічна теорія: Навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей коледжу. – К.: УЕП «КРОК», 2009. – 355 с.

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Поняття, цілі й напрямки діяльності підприємств. Класифікація та структура підприємств. Добровільні та інституціональні об'єднання підприємств. Ринкове середовище господарювання підприємств.

Тема 2. Основи підприємницької діяльності

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Державне регулювання підприємницької діяльності. Форми реалізації та основні напрямки економічної політики держави Державна реєстрація суб'єктів підприємництва

Тема 3. Управління підприємством

Сутність і функції процесу управління. Методи управління діяльністю підприємств. Організаційні структури управління підприємствами.

Тема 4. Персонал

Поняття, класифікація та структура персоналу. Кадрова політика на підприємстві. Оцінка персоналу як важливий елемент системи управління трудовим колективом. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання трудового потенціалу фірми. Показники ефективності використання трудових ресурсів. Методи виміру продуктивності праці.

Тема 5. Капітал. Виробничі фонди.

Загальна характеристика капіталу і виробничих фондів. Сутність, класифікація та структура основних фондів. Оцінка основних фондів. Спрацювання, амортизація та відтворення основних фондів. Ефективність відтворення та використання основних фондів.

Тема 6. Нематеріальні ресурси та активи

Нематеріальні ресурси. Нематеріальні активи. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів.

Тема 7. Оборотні кошти

Економічна сутність, склад і структура оборотних коштів. Склад і структура оборотних фондів. Визначення потреби в оборотних коштах. Характеристика наявності і ефективного використання оборотних коштів. Шляхи поліпшення використання оборотних коштів.

Тема 8. Інвестиційні ресурси

Суть та значення інвестицій. Склад і структура інвестицій. Визначення необхідного обсягу та джерел фінансування інвестицій. Оцінка ефективності виробничих і фінансових інвестицій. Шляхи підвищення ефективності використання інвестицій.

Тема 9. Інноваційні процеси.

Загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його загальні та пріоритетні напрями. Організаційний прогрес. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.

Тема 10. Техніко-технологічна база виробництва

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Формування та використання виробничої потужності підприємства.

Тема 11. Організація виробництва

Структура та принципи організації виробничого процесу. Організаційні типи виробництва. Суспільні форми організації виробництва.

Тема 12. Виробнича і соціальна інфраструктура

Поняття, види та значення інфраструктури. Система технічного обслуговування. Соціальна інфраструктура та соціальна діяльність підприємства.

Тема 13. Регулювання, прогнозування та планування діяльності.

Державне економічне регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Прогнозування розвитку підприємств. Методологічні основи планування. Стратегія розвитку підприємства та бізнес-планування. Тактичне й оперативне планування

Тема 14. Виробництво, якість і конкурентоспроможність продукції

Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції. Сутність, значення і задачі матеріально-технічного забезпечення виробництва, постачання і збуту. Стандартизація і сертифікація продукції, їх роль в забезпеченні якості продукції. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Тема 15. Продуктивність, мотивація та оплата праці.

Продуктивність праці персоналу. Мотивація трудової діяльності. Економічна сутність оплати праці. Форми і системи оплати праці. Особливості організації оплати праці в сучасних умовах.

Тема 16. Витрати і ціни на продукцію

Сутність і значення собівартості продукції як економічної категорії та її види. Структура собівартості і чинники, що її визначають. Управління витратами на підприємстві в сучасних умовах. Місце ціни в системі економічних категорій. Функції та принципи ціноутворення. Класифікація цін. Методи встановлення цін. Регулювання цін. Напрями вдосконалення ціноутворення на продукцію.

Тема 17. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Формування і використання прибутку. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Економічна суть і загальна методологія визначення ефективності. Види ефективності. Чинники зростання ефективності діяльності підприємства.

Тема 18. Економічна безпека підприємства

Змістово-типологічна характеристика економічної безпеки підприємства. Аналітична оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Основні напрями організації економічної безпеки за окремими функціональними складовими. Служба безпеки підприємства.

Тема 19. Реструктуризація і санація підприємств

Загальна характеристика процесу реструктуризації підприємств. Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств. Санація (фінансове оздоровлення) суб'єктів.

Тема 20. Банкрутство і ліквідація підприємств

Банкрутство підприємств як економічне явище. Методичні основи визначення ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання. Ліквідація збанкрутілих підприємств.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : навч.-метод. посібн. / М.В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. – 320 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І.М.Бойчик.– К.: Атіка, 2012. – 543 с.
3. Вахович І.М. Економіка підприємства / І.М. Вахович, З.В.Герасимчук, І.М.Камінська та ін. // Навчальний посібник. – Луцьк: Надстир'я, 2010. – 632 с.
4. Господарський кодекс України: наук-практ. коментар / [авт. кол.: С.В.Ківалов, О. І. Харитонов, Є. О. Харитонов] ; за ред. О.І.Харитонової. – Х.: Одіссей, 2012. – 832 с.
5. Економіка підприємства: навч. посіб. / за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання-Прес, 2011. – 651 с.
6. Економіка підприємства: Підручник / М.Г. Грещак, В.М. Колот, А.П. Наливайко та ін.; За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2004. – 528 с.
7. Крикавський Є. В. Економіка і фінанси підприємств: Навчальний посібник / Є.В. Крикавський, З.С. Люльчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. - 696 с.

МЕНЕДЖМЕНТ

Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту

Менеджмент і підприємництво, спільні риси та відмінності. Менеджмент як наука. Функції менеджменту. Менеджмент: наука та мистецтво. Природа, сутність і розвиток управління. Суб'єкт, об'єкт управління. Сучасні підходи до вивчення управління: традиційний, системний та ситуаційний.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Поняття й еволюція принципів управління. Принципи управління А.Файоля, Г.Емерсона, Г.Форда. Загальні принципи управління сучасною організацією. Закони управління.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту.

Історія теорії і практики управління: від шумерів до П. Друкера. “Одновимірні” вчення про управління. “Синтетичні” вчення про управління.

Тема 4. Організації як об'єкти управління.

Загальна характеристика організації. Її життєвий цикл. Поділ праці і спеціалізація. Види департаментизації. Рівні управління. Сучасна типологія організацій. Сутність внутрішнього середовища організації. Аналіз зовнішнього середовища організації. Характеристика середовища прямої дії. Характеристика факторів непрямой дії.

Тема 5. Функція та технології менеджменту.

Зміст поняття “функції управління”. Різні підходи до визначення даного терміну. Класифікація функцій менеджменту. Їх коротка характеристика.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту.

Вироблення місії організації. Характеристика і встановлення цілей організації. Планування діяльності й успіх організації: сутність, етапи, види. Сутність і функції стратегічного планування. Реалізація стратегічного плану.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність «організації» як процесу. Організаційні повноваження. Делегування повноважень. Перешкоди до ефективного делегування. Норма управління в організації. Фактори проектування організації. Елементи проектування організації. Поняття організаційної структури. Принципи побудови організаційних структур. Основні види організаційних структур, їхня характеристика, властивості, недоліки і переваги.

Тема 8. Мотивація як загальна функція менеджменту

Сутність і еволюція поняття мотивація. Потреби і мотиваційне поведіння. Матеріальна, трудова і статусна мотивація. Мотиваційний процес. Процесуальні теорії мотивації. Змістовні теорії мотивації.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст контролю. Характеристика типів контролю з погляду часу їхнього здійснення. Процес контролю. Поведінкові аспекти контролю. Характеристики ефективного контролю.

Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання.

Тема 11. Методи менеджменту

Сутність і класифікація методів управління. Організаційно-адміністративні методи управління. Економічні методи управління. Соціально-психологічні методи управління

Тема 12. Управлінські рішення

Сутність і зміст поняття „управлінське рішення”. Класифікація управлінських рішень. Етапи процесу прийняття управлінських рішень.

Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Процес моделювання і його використання в практиці прийняття управлінських рішень. Методи прийняття управлінських рішень.

Тема 13. Інформація та комунікації в менеджменті

Рівні інформаційного забезпечення менеджменту. Типи інформації. Характеристика інформації. Контроль вірогідності інформації. Використання інформації в основних функціях менеджменту. Сутність комунікації. Процес комунікації. Комунікаційні мережі.

Тема 14. Керівництво та лідерство

Керівництво і лідерство в організації: порівняльна характеристика. Необхідність влади в управлінні. Форми та джерела влади. Поняття і форми впливу. Авторитет менеджера. Основи лідерства. Традиційні концепції лідерства. Концепції ситуативного лідерства. Нове в теоріях лідерства. Особливості управлінської праці. Менеджер і підприємець: подібність і відмінність. Функціональні обов'язки менеджерів різних рівнів управління. Ролі менеджерів. Ділові якості і особистісні здібності менеджера.

Тема 15. Відповідальність і етика в менеджменті

Роль бізнесу у суспільстві. Соціальна відповідальність в управлінні. Етика і сучасне управління. Причини поширення неетичної поведінки в бізнесі.

Тема 16. Організаційні зміни та ефективність у менеджменті

Комплексний підхід до питань продуктивності. Управління по критерію продуктивності. Взаємозв'язок процесів обміну інформацією, прийняття рішень та керівництва з питаннями продуктивності. Важливі напрямки організаційних змін. Етапи проведення змін в організації. Форми і джерела опору змінам. Методи подолання опору змінам. Організаційний розвиток.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дяченко Т. О. Основи менеджменту : навч. посібник / Т. О. Дяченко. – К. : Кондор, 2010. – 176 с.
2. Друкер П. Менеджмент / П. Друкер. – М. : Вільямс, 2011. – 700 с.
3. Кузьмін О. Є. Менеджмент: навчальний посібник / О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. – 152 с.
4. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: вид. виправлене 2-е видання, доповнене. Підручник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник – Київ «Академвидав» 2007. – 464с. (Альма-матер).
5. Кузьмін О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. посібник – 4-те вид., стереотипне з 3-го / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід» 2009 – 384 с.
6. Мескон М. Основы менеджмента / М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. – М.: Дело, 2003. – 701 с.